

AZ OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM SZEMLELTETŐ FILMKIRENDELTSÉGE

filmdia sorozatából

82. szám

Az észak-afrikai sivatagok.

Földrajzi sorozat:19.

Készült: 1953. évben.

1. Homoksivatag a Szaharában. A sivatagnak nincs növénytakarója. A szél hatalmas dűnéket épít a finom kvarchomokból, melyek mint a tenger hullámai nyulnak a messzeségbe. A buckák nagyságát a tevés arabokkal hasonlitsuk össze.

2. A Libiai -sivatag. A kép a libiai sivatag részletét mutatja a sivatag "hajójával", a tevével.

3. Oázis a Libiai-sivatagban. A homoksivatag egyhanguságát a víz megjelenését jelző sötét foltok, az oázisok szakítják meg.

4. A Nubiai-sivatag. A nubiai sivatag képét a homokkőből álló és a régi térszín magasságát mutató táblahegyek tarkítják. A hegy felső része szépen jelzi a vízszintes rétegzettséget, míg alsó részét törmeléklejtő fedi. Így pusztulnak a régi térszín maradványai a külső erők hatására a teljes lealacsonyodásig. A felvétel, a Nilus mentén fekvő Vádi Halfától délre eső sivatagi területet ábrázol.

5. A Szahara kapuja. Az algiriai Szaharára nyílik a képen látható El Kantara sziklaszoros. A völgyben lévő vádi vize gyér növényzetet táplál. Pár 100 méterrel délre már felissza vizét a sivatag szomszédos homokja.

6. A Szahara széle. Az Atlasz hegyvidékétől délre huzódik a Szahara határa. A hegység lejtőin már csak gyér növénytakaró mutatkozik s ez fokozatosan átmegegy az alacsony vidék egyenetlen felszínének még ritkább növényzetébe. A sivatag belseje felé ez is megszűnik.

7. A Tibeshti hegység, a földcsécsé magasra emelt északi részének egy darabja. A mész- és homokkővel borított tönkfelület puha táblait alaposan kicsipkézték a külső erők, főleg a szél s a hőmérséklet ingadozása. Ilyen csipkézett tarajt látunk a képen.

8. A szél munkája a Szaharában. A hőmérséklet hatására meglazult kőzetanyagot a szél hordja el és aprózza tovább. A pusztuló kőzetből az ellenállóbbak, különböző alakban maradnak ki. A kép a sivatagi zóna déli vidékéről való s a szudáni tábla északi részét mutatja.

9. Törmelékelhalmozódás. Az afrikai ősmasszivum cukorsüveg formájú darabjain jól látható a pusztító erők munkájának nyoma. A törmelék nagy része, amivel a szél nem bír-- mivel víz nincs, mely elszállítaná - helyben marad.

10. Homokbuckák. A szél hatására a homok felszínén fodrok keletkeznek, mint a tó redői. Az erősödő szél egyre nagyobb homoktömegeket mozgat meg és belőle dűnéket, ill. buckákat /földarabolt dűnék/ épít. A kép közepének visszahajló buckapereme ellentétes irányú szél hatására keletkezett.

11. Sziklasivatag a Nilus mentén. A Nubiai sivatag egyik szikla-területe húzódik a Nilus mentén. A kietlen, erdőtlen sziklavidéken a pusztulása különböző stádiumait látjuk, s felbukkan már a homokterület is, a végső pusztulási forma. Maga a Nilus medre is kiálló sziklaszigeteket mutat s a folyó mellett már itt-ott fák is láthatók.

12. Kősvivatag /hameda/. A sivatagi tájak egyik legrettegettebb része a kősvivatag. Lazán hengergő éles kövekből áll s a legnehezebben járható terület. A karavánok csak a legnagyobb óvatossággal haladnak keresztül rajta. A kép a francia Szahara egyik hamedáját ábrázolja, a háttérben a hegyvonulat látszik.

13. Agyagsivatag. A sivatagok másik faja az agyagsivatag. A kiszáradt agyag sokszögben repedezik össze. A kőkeménységére száradt talaj széttöredezett darabjai az állatok lábát is felsebzi épügy, mint a kősvivatag. Sivár vidék, a szél mindent lefúj róla. A felvétel a Libiai sivatag egy részlete a Sziveoázis közelében.

14. Vádi Algir déli részén. Algir déli részén elhúzódó hegyvidék már a sivatagra utal. Oldalait fák, itt-ott erdők fedik. A völgyben, kanyargó száraz folyómedret, vádit látunk. Medre csak nagyobb esők idején telik meg, s vize a sivatag talajában vész el. Hívjuk fel a figyelmet az előtérben látható aprózódott sziklatömegekre, melyek a pusztulás folyamatát tanúsítják.

15. Számum Khartumnál. A vihar homokfelhőjét látjuk a képen, amint a Nilus tulsó partján Karthum felé közeledik. A szabadban tartozkodó élőlényekre halálos veszedelmet jelent.

16. Homokfelhők. A vihar elvonult. A magasban kavargó homokfelhők mögül kibukkannak a nap első sugarai.

17. Forrásmenti oázis. A képen a Nefta-oázis pálmaerdőt látjuk. A fák lombján keresztül élesen süt a nap, az erdő mégis némi árnyékot nyújt a tikkadt karavánok számára. Kevés ilyen dus növényzetű oázis van a Szaharában.

18. Oázis küzdelme a sivataggal. Ahol a szél mélyen kifújja a homokot, s így a talajvízszint elég közel kerül a felszínhez, ott gyorsan kizöldülnek a pálmák a meleg éghajlat következtében. A mozgó homok azonban halálos öleléssel fenyegeti a buckák közé települt pálmát. A következő számum esetleg eltemeti a kép előtérben látható két kis pálmagonyt.

19. Sztjepeterület a Szahara északi határán. A forró éghajlat sztjepje is alacsonyfüvű. A kevés csapadék miatt - nagy párolgás mellett - gyakran felszínre kerül a kopár talaj is. A háttérben vádi húzódik, melynek fáit ide látszanak.

20. Folyó a sivatagban. A homoksivatagon keresztül folyó Nilus vizét látjuk Első-Egyiptomban. Partján van El-Derr települése a hajóállomással és kevés öntözött földjével. Hátterben a nubiai homokkövidék emelkedik ki a homoktengerből erősen pusztuló formában. A kép elülső bal sarkában növényzet küzd fennmaradásáért a mindent elborítással fenyegető homokkal.

21. Nagy oázis település /Qued/. A képen az Qued oázist látjuk. Az előtérben datolyapálmák között a homok megkötését célzó kezdetleges kerítés húzódik. A kép közepén tekintélyes magasságu /kb. 30 méteres/ dűnelánc vonul a háttér felé. A háttérből a dűnelánc magasságában bontakozik ki Qued látképe.

22. Qued /a nagy oázis település/. A település a gyilkos napsugárzás elleni védekezést mutatja. A házak szorosan összeépültek, hogy minél kevesebb felületet érjenek a napsugarak. A magas falkerítések ugyancsak árnyékot biztosítanak. A házakon kevés a szabadba szolgáló nyílás, hogy a nap heve be ne hatolhasson a lakásokba. A tetők félgömb vagy hengeralakúra készültek, hogy a napsugár mérőlegesen beesési szögét elkerüljék.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos